

Maa-aineslupa, Nilimaa II sora-alue, Sundström Ab Oy

239/10.03.00/2021

RakYmplk 13.01.2022 § 8

(Lisätietoja antaa ympäristötarkastaja 040 6360512)

Viranhaltija on päättänyt kunnan hallintosäännön (Khall 19.1.2021 § 14) § 34 perusteella siirtää seuraavan maa-aineslupahakemuksen rakennus- ja ympäristölautakunnan ratkaistavaksi.

Sundström Oy Ab hakee maa-aineslupaa soran ottoon Kittilän kunnassa Nilimaan alueella tiloilla Hietaranta 27:15 ja Kokko 5:22. Alue sijoittuu Köngäs-Hanhimaa tien varrelle Kapsajoen varteen. Alueelta on aiemmin otettu vähäisiä määriä soraa. Sundström Oy Ab hakee alueelle lupaa maa-ainesten ottamiseen 90 000 m³ kokonaisottomäärälle. Lupaa haetaan 5 vuoden ajalle ottamissyvyyden ollessa keskimäärin 5 m. Ottoalueen pinta-ala on 2,2 ha, josta varsinainen ottotoiminta-alue on 1,8 ha.

Alue on Aitamukka-Katajajärvi eteläinen II-luokan pohjavesialueella (36,8 ha), jonka määrällinen ja laadullinen veden tila on hyvä. Alueen kasvillisuus on pääosin luontaisesti syntynyttä metsämaata. Alue sijaitsee harjulla, jonka pädyssä on maisemallisesti arvokas, kuitenkin luokittelematon, muodostuma. Etäisyys lähimpään asutukseen on n. 200 m ottoalueelta kaakkoon Kapsajoen varrella oleviin loma-asuntoihin.

Pohjaveden seuranta toteutetaan alueen pohjavesiputkista. Alueella on neljä pohjavesiputkea. Ottotoiminta-alueella olevasta pohjavesiputkesta 1 havaittu ylin vesipinta on ollut tasossa +199,90 (N2000) (22.7.2021).

Alueen alin suunniteltu ottotaso vaihtelee +204,00 - +194,00 (N2000) pohjan kallistuessa Kapsajokeen päin. Suunniteltu pohjavesipinnan ja alimman ottotason väliin on tarkoitus jäädä 4 m suojaeros.

19.12.2021 saapuneessa naapurin muistutuksessa (Kiinteistö KAP-SANKI 261-407-5-65) todetaan seuraavaa (tiivistetty):
"Vastustamme jyrkästi maa-aineiston ottoluvan myöntämistä Sundström Oy Ab:lle. Merkittävin näkökohta on ympäristön pysyvä maise-mahaitta. Maisemahaitta on laaja ja myös lähellä Kapsajoen ranta-alueita. Soranotto muodostaisi pitkäaikaisen häiriön, melun ja pölyhaitan, kun kaivetaan raskaalla kalustolla soraa ja lastataan ja kul-

jetetaan pois.

Ohessa myös muutamia näkökohtia, mitkä on hyvä ottaa huomioon, kun päätetään soranottoluvasta.

- Yksitystien normaali mökkiliikenne häiriintyy - ei pysty kapealla tiellä kohtaamaan kuorma-autoja. Joen rannalla (=lanssilla) on useiden mökkiläisten (10-15) venepaikka ja autopaikka ja niille on päästävä esteettömästi.

- Yksitystiellä on lukittava puomi n. 150 m Inarintieltä rantaan päin. Jos puomi ei ole lukossa asiattomat kulkijat pääsevät esteettömästi rantaan, ilkeältä saattaa lisääntyä.

- Raskaat ja kuluttavat maansiirtotoimet jättävät pitkäaikaiset jäljet luontoon, eivätkä maisemat ennallistu nopeasti.

- Ranta-alue on myös suosittu levähdyspaikka ohikulkeville melontaja kanoottiretkeilijöille, ei ole myöskään syytä unohtaa heitä.”

Lapin ELY-keskus on todennut (17.12.2021) lausunnossaan seuraavaa:

“- Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle. Suunniteltu soranotto toiminta sijoittuisi varsinaisen harjumuodostuman keskiosiin laajentaen vanhaa ottoaluetta harjun luonnontilaisiin osiin.

ELY-keskus katsoo, että hakemuksessa ja ottamissuunnitelmassa sekä hakemuksen täydennyksissä esitettyjen tietojen perusteella sekä alueelta olemassa olevien tutkimustulosten perusteella pohjaveden pinnankorkeus vaihtelee alueella laajasti. Alueelle aiemmin asennettujen pohjaveden havaintoputkien perusteella pohjaveden pinnan taso vaihtelee pohjoisen-etelä-suunnassa n. 10 metriä ja länsi-itä suunnassakin yli 5 metriä.

Alueella tehtyjen tutkimusten perusteella maakerrokset alueella ovat melko ohuet ja (rapa)kallion pinta on paikoin 4-5 metrin syvyydellä. Näin ollen kallion pinnan päälle ei jäisi osassa ottoaluetta käytännössä ollenkaan maakerrosta pohjaveden muodostumista ja sen pinnan päälle jätettävää suojakerrosta varten.

ELY-keskuksen näkemyksen sekä alueella tehtyjen tutkimusten perusteella nyt haettavan ottoalueen keskiosan alueella ei ole selvillä, millä tavalla pohjaveden pinta laskee länsi-itä -suunnassa ottoalueella. Tämä vaikuttaa olennaisesti hakemuksessa esitettyihin alimpiin ottotasoihin sekä siihen, onko alueella ylipäätään edellytyksiä maa-ainesten ottamiselle.

Lisäksi pohjavesialueen eteläosassa on alustavasti tutkittu paikka vedenhankintaa varten (kairauspiste UP 535) ja sen voidaan tulkita edustavan tutkittua vedenottamon paikkaa. Näin ollen mahdollisen tulevan vedenhankinnan turvaamiseksi pisteelle on arvioitu lähisuojavyöhyke, joka ulottuu kairauspisteestä n. 200 metrin etäisyydelle

pohjoisen suuntaan, jolloin suojakerrospaksuuden pohjaveden pinnan yläpuolella tulisi olla kuusi (6) metriä.

Ympäristöministeriön oppaan "Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväään käyttöön" (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2020:24) mukaan pohjavesialueilla, joissa luonnontilaisen pohjaveden pinnan yläpuolella on luonnostaan alle 5 metrin kerros soraa ja hiekkaa, ainesten ottaminen ei yleensä tule kyseeseen pohjaveden suojelullisista syistä. Tässä tapauksessa pohjaveden ylimmän pinnan päälle jätettävän suojakerrospaksuuden päälle ei jää otettavaa ainesta niin paljon, että sen hyödyntäminen olisi taloudellisesti kannattavaa.

Johtopäätökset

Lapin ELY-keskus toteaa, että pohjavesialueiden suojelussa tulee huomioida nykyisten vedenottotarpeiden lisäksi myös mahdollisesti tulevat vedenottotarpeet pitkälle tulevaisuuteen. Myös tutkittu vedenottoaika on tärkeää turvata esimerkiksi kriisi- ja poikkeustilanteiden vesihuoltoa varten, vaikka välitöntä tarvetta paikan käyttöönottoon ei olisi.

Lapin ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottamista suunnitellulta alueelta ei ole hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella mahdollista toteuttaa niin, että siitä ei aiheutuisi maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nyt haetulla alueella ei ole edellytyksiä maa-ainesten ottamiselle. Alueelle ei siten tule suunnitella eikä myöntää lupaa maa-ainesten ottamiselle."

Luvan hakija on esittänyt vastineensa 3.1.2022, jossa todetaan seuraavaa:

"Lapin ELY-keskuksen lausuntoon:

Alueella tullaan jättämään pohjaveteen riittävä suojakerros, 4 metriä. Mikäli kallion pinta tulee lähemmäksi ottamistasoa kuin 4 metriä, voidaan ottajan toimesta kallion pinta peitellä ohuella (0,2-0,3 m) maa-aineskerroksella lopputoimien yhteydessä. Normaalisti kallion pinnat jätetään näkyviin."

ELY:n lausumaan "Myös tutkittu vedenottoaika on tärkeää turvata esimerkiksi kriisi- ja poikkeustilanteiden vesihuoltoa varten, vaikka välitöntä tarvetta paikan käyttöönottoon ei olisi" on vastattu:

"Käsityksemme mukaan kairauspistettä UP 535 ei ole määritelty vedenottoaikaksi. Ottamisaika on lyhyt, vain 5 vuotta. Ottaminen ei mitenkään estä vedenottoaajan suunnittelua, lisäksi näemme, että

Kapsajoen eteläpuolella on huomattavat vastaavat pohjavesialueet. Näitä alueita voidaan myös kriisitilanteessa hyödyntää. Emme pidä mahdollisena, että lausunnossa mainittua kohdetta käytettäisiin ensisijaisesti vedenottopaikkana. Harjussa olevasta sorasta on mitattu (XRF testit) alimman ohjearvon ylittäviä metallipitoisuuksia. Tämän perusteella soraa ei suositella siirrettäväksi rakennuskohteisiin, jotka sijaitsevat pohjavesialueilla. Huomautamme vielä, että Lapin maakuntakaavassa aluetta ei ole varattu vesihuollon piiriin.”
“Pohjaveden (mitatut) päällä olevat maakerrokset ovat 5-9 metriä.”

Vastineessa esitetään myös hakijan teettämät seulontatulokset alueen maa-aineksesta, joiden perusteella maa-aines kelpaa hakijan mukaan hyvin tierakennusaineksi. Hakija esittää myös, että pohjaveden suojaamiseksi on ottamissuunnitelmassa esitetty mahdollisuus joko rakentaa alueelle tiivis tankkaus- ja koneiden pysäköinti-alue tai säilyttää ja tankata työkoneet alueen ulkopuolella.

Vastauksena Lapin maakuntamuseon lausuntoon:

“Ottamissuunnitelman tekijä on huomionnut Lapin maakuntamuseon lausunnossaan mainitseman pyyntikuopan, joka on jätetty toiminta-alueen ulkopuolelle.”

Vastauksena kiinteistön KAPSANKI muistutukseen:

“Maisemahaitta on ottosuunnitelmassa minimoitu ja ottoalue ei näy Kapsajoelle eikä aiheuta haittaa joen virkistyskäytölle. Yksityistielle rakennetaan hakijan toimesta kohtauspaikka/paikkoja liikenteen suojuvoittamiseksi. Puomi joko siirretään tai monttalueelle tehdään tie niin, että mökinomistaja voi lukita puomin kiinteistönsä rajalla. Mikäli maa-aineslupa myönnetään tammi-helmikuun aikana, ajamme pääosan materiaalista pois kesään mennessä, jolloin kanoottiharrastajien kokemaa haittaa minimoituu, jos niitä onkaan. Maa-ainesmontulla oleva toiminta täyttää nykyiset melu-, pöly- sekä muut päästörajat.”

Luvan hakija muistuttaa myös, että rakennettava tie palvelee ja parantaa alueen edellytyksiä toimia virkistyskäyttöalueena ja parantaa ihmisten pääsyä alueelle.

Yhteenvetona:

“Ylläoleva huomioiden mielestämme toiminta ei aiheuta haittaa eikä vaaraa pohjavedelle, maisemalle eikä aiheuta kohtuutonta haittaa naapurustolle. Tämän perusteella tulee myöntää hakemamme maa-aineslupa.”

Ympäristösihteeri:

Ympäristösihteeri esittää Lapin ELY-keskuksen lausunnossa ilmenneiden lisätietojen perusteella, ettei maa-ainesten ottolupaa myön-

netä MAL § 3, YSL § 17 ja Ympäristöministeriön oppaan (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2020:24) perusteella.

Päätös:

Ympäristösihteerin esitys hyväksyttiin.
